

In Spagaat tussen Aanpassing en Verzet

Het NVV
tijdens de Bezetting

Ter Inleiding

Zaterdag 13 september 1941 –

Werk als voren.

Einde der dag is 4 uur. Een schrijven van
de ANB om lid te worden.

Cor W. Hogenhout, Brest-dagboek

Zelfbewust, naar links en rechts

- *“Herhaaldelijk in de loop van het verleden heb ik gewaarschuwd tegen het zinledige dreigen met ‘de straat op’ te zullen gaan. Als arbeiders op deze wijze ‘de straat op gaan’ dan gaat de politie, de marechaussee, de burgerwacht, dan gaat de pantserauto en het geschut eveneens ‘de straat op’ en dan is het niet twijfelachtig wie meester blijft van de straat.”*

Henri Polak, over het Jordaan-oproer, 1934

Opkomst nazisme en NSB

- *“Duitsland heeft ons geleerd, dat tegen deze misdadigersbenden de rede niet baat. Wie ons land, ons volk, wil behoeden tegen het lot, dat Duitsland en zijn volk heeft getroffen moet er op los slaan. De genadelozen geen genade. Tegenover de geweldenaars het geweld. Al het andere is nutteloos.”*

Henri Polak, over de opkomst van de NSB, 1934

Weggaan of blijven

- *“Lopen ‘gewone’ afdelingsbestuurders, die zeer agressief tegen het Nationaal-Socialisme optraden, niet evenzeer groot gevaar? Wij kunnen ons tijdig in veiligheid stellen, maar de mensen die ons hun vertrouwen schonken, zijn gedoemd hier te blijven en wat zal hun oordeel zijn als ze in het uur van gevaar alleen laten, zonder leiding, zonder geld?”*
- *“Wij blijven was het antwoord, wat er ook moge gebeuren en ook het bondsbezit blijft hier.”*

ANB-bestuur , vóór mei 1940

Na 'Woudenberg'

- *“Loopt niet weg, handelt niet in een opwelling die het gevoel over het verstand laat zegevieren. Slopen gaat makkelijker en vereist minder tijd dan bouwen”.*
- *“Zolang wij in staat gesteld zullen worden om de Bond te besturen op een wijze die aan zijn taak beantwoordt, en zolang er niets van ons verlangd wordt, dat strijdig zou zijn met onze opvattingen van eer en geweten, blijven wij waar we behoren, dat is achter de mast aan het roer en niet aan de wal. En datzelfde nu verlangen wij van al onze leden...”*

ANMB-bestuur, augustus 1940

Ad Vermeulen

- *“Vermeulen was de man, die onder de bescherming van zijn machtige positie, het contact met de afgezette en teruggetreden bestuurders onderhield.”*

Frits de Jong Edz

- *“Vermeulen was een eerzuchtig en brutaal man vol durf. Hoewel hij aanvankelijk duidelijk fout was, kwam hij in 1942 op dit standpunt terug.”*

Bob Reinalda

Vóór de Februaristaking

- *“Plaats de tegen de wil van de arbeiders in het NVV gezette Woudenberg voor de consequentie van zijn demagogie en eist, dat het NVV datgene doet wat zij als arbeidersorganisatie moet doen: Strijden tegen alle autoriteiten voor uw levensbestaan.”*

CPN-pamflet (1941)

Ná 25 juli 1941

- *“Nu is weder een mogelijkheid tot het bereiken van het Socialisme geopend”.*

Algemene Mijnwerkersbond, 1941

Criteria voor stoppen

- De oprichting van een Nederlands Arbeids Front
- De eis om een loyaliteitsverklaring
- De confiscatie van bezittingen.

'NVV-bestuur', januari 1942

Stakingen

- 1940 - 5 stakingen na de oorlogsdagen
- 1941 - 3 stakingen naast de Februaristaking
- 1942 – 5 stakingen
- 1943 - veel, met name in april-mei
- 1944 - Spoorwegstaking

IISG Database Stakingen in Nederland

Verantwoording

- *“De bond dankte zijn bestaansgrond aan het streven de arbeidsvoorwaarden voor zijn leden te verbeteren en de grond onder dat streven viel niet direct na de Duitse inval weg. (...) Het besluit om door te gaan was een collectief besluit. Hierdoor werd het onvermijdelijk dat bestuurders met de bezetter moesten samenwerken. Daarbij kon het niet anders of handelingen die betrokkenen zelf als ‘onschuldig’ of als ‘passief verzet’ zagen, later als ‘collaboratie’ werden gebrandmerkt.”*

J.G. Sikkema over de ANMB

In Spagaat tussen Aanpassing en Verzet

Het NVV
tijdens de Bezetting